

Martin Šlachta

OD MYŠLENKY K ŘEČI, KTERÁ PROPOJUJE

Praktický e-book s pracovními listy

Od tématu přes kostru řeči až k propojení s posluchači

MYŠLENKA

PŘÍPRAVA

ŘEČ

PROPOJENÍ

Promluvit nestačí.
Důležité je být **slyšen** a **pochopen**.

Myšlenka v hlavě nestačí

Čeká vás důležitá porada, přípitek na svatbě nebo se prostě chcete zlepšit v tom, jak formulovat svoje myšlenky? V zásadě věřím, že každý člověk nosí v hlavě zajímavé myšlenky, které se ne vždy dostanou na svět v té správné podobě.

Přenést informace z naší mysli, kde vypadají dokonale, k ostatním může být dar, který měl třeba Steve Jobs, ale také něco, co se dá trénovat. A věřím, že i Jobs musel svůj talent brousit.

Tento e-book vzniká právě proto, že ani já sám neumím vždy své myšlenky poslat dál. Stává se mi, že zůstávám nepochopený, což ve mně samozřejmě vyvolává někdy menší, jindy větší frustraci. Znáte to?

Na konci budete schopni svoji myšlenku převést do řeči, která vás propojí s vašimi posluchači.

CÍL E-BOOKU

Převést vlastní myšlenku do řeči, která je srozumitelná a dokáže propojit řečníka s posluchači.

JAK S E-BOOKEM PRACOVAT

Čtete postupně, ale hlavně pište. Vyberte si jednu konkrétní řeč a pracovní části rovnou vyplňujte. Na konci byste neměli mít jen přečtený e-book, ale základ vlastní připravené řeči.

O ČEM BUDU MLUVIT?

To by měla být jedna ze základních otázek při přípravě jakékoliv řeči. A to i ve chvíli, kdy už máme téma určené – ať už máme vyprávět svůj životní příběh, nebo na poradě shrnout prodejní výsledky za minulý rok.

Téma je pouze výchozím bodem při přípravě řeči. Důležité je také to, jaký pohled na něj máme a co chceme svojí řečí předat. Jasně, při prezentaci prodejních výsledků můžeme připravit tabulky a přečíst čísla. Jaký to ale bude mít pro posluchače přínos?

V této kapitole se podíváme na to, jak téma uchopit, najít v něm vlastní úhel pohledu a rozhodnout se, co chceme posluchačům skutečně předat.

Nemusíme říct všechno, co se pod tématem skrývá. Musíme najít to, co stojí za to říct.

Téma je jen začátek

Když dostaneme téma, často máme tendenci začít okamžitě přemýšlet, co všechno o něm řekneme. Jenže právě tady může vzniknout problém. Jedno téma v sobě může skrývat desítky různých řečí.

Vezměme si například zadání: „Povězte nám svůj životní příběh.“ Můžu začít od dětství a pokusit se během několika minut projít celý svůj život. Můžu se ale také zaměřit jen na:

- tři rozhodnutí, která mě změnila
- lidi, kteří mě nejvíc ovlivnili
- svoje největší neúspěchy
- změny, kterých jsem se bál
- cestu k práci, kterou dnes dělám

Téma zůstává stejné. Mění se úhel, ze kterého se na něj dívám.

A úplně stejně to funguje u zdánlivě suchého pracovního zadání: „Shrňte prodejní výsledky za minulý rok.“ Můžu postupně projít dvanáct měsíců a ukázat čísla. Nebo se na stejná data podívat jako na příběh toho, co se během roku změnilo. Můžu hledat největší překvapení, příčinu růstu, problém, který nás brzdil, nebo příležitost pro další rok.

Otevřete svoje téma

Než si vyberete úhel pohledu, zkuste téma chvíli neposuzovat a jednoduše si kolem něj napsat všechno, co vás napadá.

rodina • škola • první práce • velké rozhodnutí • neúspěch • člověk, který mě ovlivnil • stěhování • vztahy • změna kariéry • sen do budoucna

Která z těchto oblastí v sobě skrývá něco, co stojí za to předat druhým?

Téma: Můj životní příběh

Úhel: Rozhodnutí, kterých jsem se bál

Co chci předat: Strach před důležitým rozhodnutím nemusí znamenat, že jdu špatným směrem.

TÉMA → OTEVŘENÍ TÉMATU → VÝBĚR ÚHLU → CO CHCI PŘEDAT

JAK PŘIPRAVIT MYŠLENKY PRO OSTATNÍ

V předchozí kapitole jsme si vybrali téma a myšlenku, kterou chceme předat. To je první krok. Samotná myšlenka ale ještě nestačí.

Když nad tématem přemýšlíme, máme kolem něj v hlavě spoustu souvislostí. Víme, proč jsme k danému názoru došli, máme vlastní zkušenosti a známe informace, ze kterých vycházíme. Naši posluchači ale do naší hlavy nevidí.

Proto potřebujeme vybrat takové myšlenky, informace, příklady nebo příběhy, které jim pomohou pochopit nejen co říkáme, ale také proč to říkáme a jak jsme k tomu došli.

Naším úkolem tedy není říct úplně všechno, co o tématu víme. Potřebujeme vybrat právě to, co posluchači potřebují, aby s námi dokázali dojít k hlavní myšlence.

Řeč není přenos všeho, co víme. Je to výběr toho, co potřebuje vědět posluchač, aby pochopil naši myšlenku.

1. VYPIŠ

Začít skládat celou řeč jen ve vlastní hlavě může být těžké. Jedna myšlenka přeskakuje přes druhou, něco zapomeneme a k něčemu se pořád vracíme.

Proto ještě nemusíme přemýšlet nad tím, co bude první, druhé nebo třetí. Vezměme si papír a jednoduše na něj vysypme všechno, co nás k tématu napadá.

- myšlenky a názory
- vlastní zkušenosti
- příběhy a konkrétní situace
- fakta a čísla
- příklady
- otázky
- argumenty
- věci, které by posluchač mohl potřebovat vysvětlit

V této chvíli nemusíme nic hodnotit. Cílem je dostat obsah z hlavy před sebe, abychom s ním mohli začít pracovat.

2. ŠKRTEJ

Ted' přichází těžší část. Ne všechno, co jsme si napsali, musí být součástí řeči. Myšlenky, které jsou na papíře, ale pro váš účel se tentokrát nehodí, prostě nemilosrdně a viditelně škrtněte.

OTÁZKA PRO VÁS

Potřebuje tohle posluchač vědět, aby pochopil, co mu chci předat?

Některé poznámky budou zásadní. Jiné mohou být zajímavé pro nás, ale posluchače k hlavní myšlence neposunou. Ty můžeme bez obav odložit.

Dobrá řeč totiž nemusí obsahovat hodně informací. Potřebuje obsahovat správné informace.

Dobrá řeč nevzniká jen tím, co do ní přidáme, ale také tím, co se rozhodneme vynechat.

3. POSKLÁDEJ

Máme vybráno. Ted' potřebujeme rozhodnout, v jakém pořadí posluchač jednotlivé myšlenky uslyší. My jako řečníci už víme, kam chceme dojít. Posluchač to ale na začátku vědět nemusí.

Můžeme si proto svoji řeč představit jako cestu. Jednotlivé myšlenky jsou jejími zastávkami a každá by měla posluchači pomoci udělat další krok.

A → B → C → HLAVNÍ MYŠLENKA

Konkrétní cesta bude u každé řeči jiná. Když vyprávíme životní příběh, můžeme posluchače vést přes několik událostí, které nás změnily. Když něco vysvětlujeme, potřebuje možná nejprve pochopit základ a teprve potom složitější část. Když chceme někoho přesvědčit, potřebujeme své stanovisko podpořit argumenty.

Řečník zná cíl. Jeho úkolem je vytvořit cestu, po které k němu dokáže dojít i posluchač.

4. PODPOŘ

Teprve teď máme základní kostru řeči. Samotné body ale mohou být příliš obecné nebo suché. Potřebujeme jim dát obsah, který posluchači pomůže myšlenku pochopit, představit si ji nebo jí uvěřit.

Jednotlivé body proto můžeme podpořit například příběhem, konkrétním příkladem, vlastní zkušeností, číslem, přirovnáním nebo jednoduchým vysvětlením.

MYŠLENKA

Dobrá příprava řeči nám při vystoupení dává větší svobodu.

ZKUŠENOST

Když jsem mluvil bez dostatečné přípravy, velkou část pozornosti jsem věnoval tomu, co mám říct dál, místo lidí přede mnou.

PŘIROVNÁNÍ

Je to podobné jako při cestě na neznámé místo. Když známe trasu, můžeme vnímat okolí. Když ji neznáme, každou chvíli kontrolujeme mapu.

Není cílem obalit každý bod příběhem, číslem a přirovnáním. Přidávejte jen to, co pomáhá posluchači lépe pochopit cestu k vaší hlavní myšlence.

VYPIŠ → ŠKRTEJ → POSKLÁDEJ → PODPOŘ

Od myšlenek ke kostře řeči

Pracujte přímo s řečí, kterou připravujete. Nejde o správné odpovědi – cílem je dostat myšlenky z hlavy na papír a postupně je pročistit.

1. VYPIŠ – dostaňte myšlenky z hlavy

Napište všechno, co vás k tématu napadá. Zatím nic nehodnotte ani neřešte pořadí.

Myšlenky • zkušenosti • příběhy • fakta • čísla • argumenty • příklady • otázky

2. ŠKRTEJ – odstraňte všechno navíc

Vraťte se ke své hlavní myšlence a škrtněte to, co bude v řeči navíc nebo se tam prostě nehodí.

Co potřebuje posluchač vědět, aby pochopil, co mu chci předat?

3. POSKLÁDEJ A PODPOŘ

Z myšlenek, které vám po škrtní zůstaly, vytvořte cestu, po které povedete posluchače. U každého kroku si můžete poznamenat, čím ho podpoříte.

ZAČÍNÁM

Moje myšlenka: _____

Můžu ji podpořit: ☐ příběhem ☐ příkladem ☐ zkušeností ☐ číslem/faktem
☐ přirovnáním ☐ vysvětlením

Konkrétně: _____

POTOM

Moje myšlenka: _____

Můžu ji podpořit: ☐ příběhem ☐ příkladem ☐ zkušeností ☐ číslem/faktem
☐ přirovnáním ☐ vysvětlením

Konkrétně: _____

DÁLE

Moje myšlenka: _____

Můžu ji podpořit: ☐ příběhem ☐ příkladem ☐ zkušeností ☐ číslem/faktem
☐ přirovnáním ☐ vysvětlením

Konkrétně: _____

KAM CHCI POSLUCHAČE DOVÉST?

KONTROLA

Pomáhá každý krok posluchači pochopit, co mu chci předat?

Pomáhá to, co jsem přidal, pochopení – nebo tím řeč jen prodlužuji?

VYPIŠ → ŠKRTEJ → POSKLÁDEJ → PODPOŘ

PROPOJENÍ S POSLUCHAČI

Stát na pódiu a mít skvěle připravenou řeč ještě neznamená, že jsme vlastníky pozornosti posluchačů. Ti nám ji pouze propůjčí a pak se rozhodují, zda se s námi vydají na cestu naším příběhem, nebo se postupně vytratí.

Propojení s publikem není jen o očním kontaktu, který je zásadní, ale také o tom, zda dokážeme oslovit jejich mysl tím, co říkáme, a zda se s námi dobrovolně vydají na společnou cestu naší řeči. Ať mluvíme o financích, nebo sdílíme životní příběh, obojí má společné jedno: nemluvíme sami k sobě, ale ke druhým.

Jak navázat spojení

Nyní si ukážeme tři jednoduché způsoby, kterými můžeme propojení s posluchači vytvořit prakticky.

1. Otázka

Všimli jste si, že když položíte otázku, často získáte pozornost i úplně cizího člověka na ulici? S publikem to funguje podobně. Dobře položená otázka přiměje posluchače začít hledat odpověď. Z pasivního posluchače se tak na chvíli stává aktivní účastník naší řeči.

Kdy jste naposledy hledali klíče?

Vybavila se vám nějaká situace? Pokud ano, právě jste si na vlastní kůži vyzkoušeli jeden z nejjednodušších způsobů, jak vtáhnout posluchače do řeči.

2. Společná zkušenost

Nemusíte mít s posluchači stejný životní příběh, abyste našli něco, co vás spojuje. Někdy stačí připomenout situaci nebo pocit, který většina lidí dobře zná. Posluchač si vybaví vlastní zkušenost a vaše řeč pro něj přestává být jen vyprávěním někoho cizího. Začíná se v ní poznávat.

„Nedávno jsem mluvil se svým nadřízeným. Řešili jsme společně jeden problém, ale byl jsem do rozhovoru tak ponořený, že ty nejlepší myšlenky mě napadly až později. Stalo se vám to někdy?“

Posluchač si v jednu chvíli může uvědomit: „Ten člověk přede mnou zažívá něco, co znám i já.“ A vzdálenost mezi řečníkem a publikem se tím trochu zmenší.

3. Příběh nebo situace

Lidé nemusí vždy slyšet nejdříve naši hlavní myšlenku. Někdy je můžeme nejprve pozvat do konkrétní situace. Místo vysvětlování problému jim ukážeme okamžik, ve kterém se problém odehrává. Posluchač si začne situaci představovat a přirozeně chce vědět, co bude následovat.

„Včera jsem stál u samoobslužné pokladny. Za mnou pět lidí a na obrazovce pořád svítilo: Vyčkejte na obsluhu.“

A z toho můžu klidně přejít k řeči o technologiích, zákaznické zkušenosti, stresu, komunikaci nebo trpělivosti.

Stejná řeč, jiný začátek

Představte si, že Petr připravil krátkou řeč o finanční gramotnosti. Porovnejte dva možné začátky:

VARIANTA A

„Dobrý den, jmenuji se Petr Novák a dnes bych vám chtěl představit problematiku finanční gramotnosti.“

VARIANTA B

„Kdybyste ode dneška přišli o 20 % svého příjmu, jak dlouho byste dokázali žít úplně stejně jako dnes?“

Téma se nezměnilo. Změnilo se ale něco u posluchače. Najednou už neposlouchá jen Petrovu řeč o finanční gramotnosti. Možná si v hlavě začne počítat vlastní výdaje, přemýšlet o úsporách nebo si vybaví situaci, kdy měl s penězi problém.

Téma se na chvíli stalo jeho vlastním.

Dobré zahájení neříká jen „o čem budu mluvit“. Dává posluchači důvod, proč by ho to mělo zajímat.

Tři různé začátky stejné řeči

Vezměte řeč, kterou už připravujete, a zkuste její začátek třemi různými způsoby.

1. OTÁZKA

Jakou otázkou bych mohl posluchače přimět, aby se nad tématem sami zamysleli?

2. SPOLEČNÁ ZKUŠENOST

Jakou situaci nebo zkušenost mohou moji posluchači znát ze svého života?

3. PŘÍBĚH NEBO SITUACE

Do jakého konkrétního okamžiku bych mohl posluchače na začátku své řeči přenést?

Přečtěte si všechny tři začátky ještě jednou – tentokrát jako člověk sedící v publiku. U kterého z nich byste chtěli poslouchat dál? A proč?

Pozornost publika nevlastníme. Naším prvním úkolem je dát posluchačům důvod, aby nám ji chtěli věnovat.

ZÁVĚR

V předchozích kapitolách jsme společně prošli cestu od první myšlenky až k připravené řeči. Vybrali jste si, o čem chcete mluvit a co chcete předat, svoje myšlenky jste vypsali, proškrtali, poskládali a podpořili a podívali jsme se také na to, jak se propojit s posluchači.

Jak nakonec bude příběh vaší řeči vypadat, už záleží na vás. Neexistuje jediný správný způsob, jak řeč přednést. Důležité je, abyste věděli, kam chcete posluchače dovést, znali cestu a dokázali je vzít s sebou.

Pokud jste si řeč podle předchozích kroků připravili, máte dobrý základ. Nemusíte znát každé slovo ani mít všechno dokonale nacvičené.

Na závěr proto přikládám ještě Řečnické desatero – deset jednoduchých věcí, které si můžete připomenout předtím, než se postavíte před posluchače.

Řečnické desatero

Deset jednoduchých opěrných bodů, které si můžete připomenout těsně před vystoupením.

01 Vím, co chci předat. Když se ztratím, vrátím se k hlavní myšlence.

02 Znam cestu, nemusím znát každé slovo.

03 Mluvím k lidem, ne do prostoru.

04 Nespěchám. Pauza není chyba.

05 Dívám se na posluchače.

06 Jednoduchost je silnější než množství informací.

07 Příklady a příběhy dávají myšlenkám život.

08 Když něco zapomenu, posluchači většinou nevědí, že to mělo zaznít.

09 Když ztratím nit, můžu se zastavit a pokračovat.

10 Na konci připomenu, co chci, aby si lidé odnesli.

Martin Šlachta

Věnuji se koučování a rozvoji praktické komunikace a stojím za vznikem Řečnického klubu. Zajímá mě, jak lidem pomoci dostat myšlenky z hlavy ven tak, aby byly srozumitelné, přirozené a měly pro druhé skutečný význam.

Řečnický klub vznikl jako místo, kde se řečnictví neučí jen z teorie, ale hlavně praxí: připravit řeč, vystoupit, získat zpětnou vazbu a zkusit to znovu. Stejný princip stojí i za tímto e-bookem. Nechci vám dát text, který jen přečtete. Chci vám dát postup, podle kterého si připravíte vlastní řeč.

CHCETE SI TO VYZKOUŠET NAŽIVO?

Řečnický klub je prostor, kde si připravenou řeč skutečně vyzkoušíte před lidmi, získáte konkrétní zpětnou vazbu a postupně si vybudujete větší jistotu v mluvení.

Nejde o dokonalý výkon. Jde o pravidelný trénink, vlastní cestu a možnost posouvat se řeč po řeči.

A PAK UŽ ZBÝVÁ JEDINÉ:

PROMLUVIT